

Kościół jest synodalny

Kościół jest synodalny

Papież Franciszek w przemówieniu wygłoszonym
7 października 2015 r.
z okazji 50 rocznicy ustanowienia synodu biskupów
przez papieża Pawła VI powiedział m.in., że:
„Właśnie droga *synodalności* jest drogą,
której Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia (...).
I dodaje za św. Janem Chryzostomem:
„Kościół i Synod to synonimy”.

Znaczenie terminów: synod, synodalność

Termin *synodalność* pochodzi z języka greckiego Nowego Testamentu, przede wszystkim od słowa ***synodeuein*** (iść razem) i ***synodos*** (droga przebyta razem).

W Nowym Testamencie możemy odróżnić trzy znaczenia terminu ***synod***:

- „pójście za Chrystusem”
- „wspólne działanie”
- „bycie razem”

Synodalność jako „wędrowanie z Chrystusem”

- W NT ***synodeuein*** – iść, wędrować razem, dotyczy przede wszystkim wędrowania z Chrystusem.
- Wędrowanie z Jezusem oznacza naśladowanie Go (Łk 7,11). Jezus powiedział o sobie: "Ja jestem drogą" (J 14,6). Bycie uczniem i podążać drogą śladami Jezusa to jedno i to samo.
- W Łk 24,15-16 Jezus pierwszy się dołącza do uczniów, którzy nie wiedzą, że to On.
- Logiczne jest zatem, że ci, którzy podążają za nowym życiem w Chrystusie lub w Duchu Świętym, powinni być nazywani *synodoi*, i nie może dziwić, że sam Kościół jest nazywany *synodia*. Ignacy z Antiochii zwraca się do chrześcijan z Efezu jako *synodoi*.

Synodalność jako „bycie razem”

- „Jeden duch i jedno serce” (Dz 4,32).
- W ten sposób jest opisany Kościół w Dziejach Apostolskich: jako będący w określonym miejscu, w Jerozolimie (Dz 2, 1.44.47) i przede wszystkim jako wspólnota osób zjednoczonych wspólnotą dóbr i serc (Dz 1,14; 2,1.46; 15, 25).
- „Wędrować razem” oznacza również wspólnie podejmowane decyzje (Dz 6, 1-6; 15, 1-29).

Synodalność jako „wspólne działanie”

- Synodalność to nie tylko braterstwo, wspólnota wewnętrzna, ale również *diakonia*, czyli współpraca, budowanie.
- Takie rozumienie synodalności znajdziemy przede wszystkim w listach św. Pawła, tam, gdzie używa on wobec Kościoła metafory ciała (Rz 12, 4-5; przede wszystkim 1Kor 3, 9.16-17; Ef 4, 11-13).
- Nie chodzi tu jednak o sprawne działanie mechanizmów, ale o relacje międzyludzkie. Najważniejsza w Kościele jest miłość, nie zaś funkcjonalność (por. Kol 3,14: „Na to zaś wszystko [przyobleczcie] miłość, która jest więzią doskonałości”).

Eklezjologia Soboru Watykańskiego II fundamentem synodalności

- W konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* Sobór wyszedł od Trójcy Świętej jako źródła Kościoła (r. I), następnie przedstawił Kościół jako Lud Boży (r. II) by następnie przejść do hierarchicznej struktury Kościoła (r. III).
- Kluczem do eklezjologii soborowej jest *communio*, wspólnota Ludu Bożego.
- Na pierwszym miejscu jest kapłaństwo chrzcielne, powszechne, z którego wynikają posługi urzędowe i charyzmaty.

Kapłaństwo powszechne i kapłaństwo urzędowe

- LG 10: „Kapłaństwo zaś powszechne wiernych i kapłaństwo urzędowe, czyli hierarchiczne, choć różnią się istotą a nie stopniem tylko, są sobie jednak wzajemnie przyporządkowane, jedno i drugie bowiem we właściwy sobie sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusowym.
- Kapłan urzędowy mianowicie, dzięki władzy świętej, jaką się cieszy, kształci lud kapłański i kieruje nim, sprawuje w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*) Ofiarę eucharystyczną i składa ją Bogu w imieniu całego ludu, wierni zaś na mocy swego królewskiego kapłaństwa współdziałają w ofiarowaniu Eucharystii, pełnią też to kapłaństwo przez przyjmowanie sakramentów, modlitwę i dziękczynienie, świadectwo życia świątobliwego, zaparcie się siebie i czynną miłość”.

Zmysł wiary Ludu Bożego

- Misja wiernych wynika z sakramentu chrztu św. który włączył ich do proroczego, kapłańskiego i królewskiego ludu Bożego.
- „Ogół wiernych, mających namaszczenie od Świętego, nie może zbłądzić w wierze i tę szczególną swoją właściwość ujawnia przez nadprzyrodzony zmysł wiary całego ludu, gdy „poczynając od biskupów aż po ostatniego z wiernych świeckich” ujawnia on swą powszechną zgodność w sprawach wiary i obyczajów. Albowiem dzięki owemu **zmysłowi wiary**, wzbudzaniu i podtrzymywanemu przez Ducha prawdy, Lud Boży pod przewodem świętego urzędu nauczycielskiego – za którym idąc, już nie ludzkie, lecz prawdziwie Boże przyjmuje słowo – niezachwianie trwa „przy wierze raz podanej świętym”, wnika w nią głębiej z pomocą słusznego osądu i w sposób pełniejszy stosuje ją w życiu” (LG 12; EG 119).

Relacja pasterzy i wiernych świeckich

- Sobór, opisując zadania pasterzy, podkreśla ich odniesienie do wiernych: „Wyposażeni bowiem we władzę świętą szafarze służą braciom swoim, aby wszyscy, którzy są z Ludu Bożego i dlatego cieszą się prawdziwie chrześcijańską godnością, zdążając w sposób wolny, a zarazem według przepisane go porządku do tego samego celu, osiągnęli zbawienie” (LG 18).

Relacja pasterzy i wiernych świeckich

- „Wiedzą mianowicie pasterze, iż nie po to ustanowieni zostali przez Chrystusa, aby całe zbawcze posłannictwo Kościoła w stosunku do świata wziąć na siebie samych, lecz że ich zaszczytnym zadaniem jest tak sprawować opiekę pasterską nad wiernymi i tak uznawać ich posługi oraz charyzmaty, żeby wszyscy oni pracowali zgodnie, każdy na swój sposób, dla wspólnego dzieła” (LG 30).
- Pasterze pomagają wiernym świeckim, poprzez posługę Słowa i Sakramenty oraz promowanie ich posług i charyzmatów, aby mogli w pełni rozwinąć swój potencjał powołaniowy i misyjny.

Metafora odwróconej piramidy

- Przyjmując perspektywę eklezjologiczną Soboru Watykańskiego II, papież Franciszek nie obawia się zastosować obrazu „**odwróconej piramidy**”, której szczyt znajduje się poniżej podstawy.
- Wskazuje w ten sposób, że w Kościele autorytet jest autorytetem służby, władza zaś jest władzą krzyża: „Jezus ustanowił Kościół, stawiając na jego szczycie kolegium apostoelskie, w którym apostoł Piotr jest «opoką» (por. Mt 16, 18), tym, który ma «utwierdzać» braci w wierze (por. Łk 22, 32). Jednak w tym Kościele, niczym w odwróconej piramidzie, wierzchołek znajduje się poniżej podstawy. Dlatego ci, którzy sprawują władzę, nazywają się «sługami - *ministri*»: bowiem zgodnie z pierwotnym znaczeniem tego słowa są najmniejsi ze wszystkich”.

Synod diecezjalny: wszyscy, niektórzy, jeden

- Synod diecezjalny będąc zarówno aktem władzy jak i wydarzeniem komunii odnawia i pogłębia świadomość współodpowiedzialności Kościoła za lud Boży i jest wezwany do konkretnego ukazania udziału wszystkich jego członków w misji zgodnie z logiką **wszyscy, niektórzy i jeden.**

Synod diecezjalny: wszyscy, niektórzy, jeden

- Udział „**wszystkich**” dokonuje się poprzez konsultacje w procesie przygotowywania Synodu, w celu dotarcia do wszystkich głosów, które są wyrazem Ludu Bożego w Kościele lokalnym.
- Ci, którzy biorą udział w zgromadzeniach lub synodach z urzędu, oraz ci, którzy są wybrani lub mianowani przez biskupa, to „**niektórzy**”, których zadaniem jest celebrowanie synodu diecezjalnego lub zgromadzenia parafialnego.
- Biskup, następca Apostołów i Pasterz jego trzody, który zwołuje i przewodniczy lokalnemu Synodowi Kościoła, jest powołany do pełnienia tam **posługi jedności** i przywództwa z należącą do niego władzą”.

Synod jako proces wzajemnego słuchania

- Mówiąc o synodach na różnych poziomach Kościoła, papież Franciszek podkreśla, że zadaniem biskupów jest wysłuchać głosu ludu Bożego przez który mówi Duch Święty: „Droga synodalna zaczyna się od słuchania ludu, który «uczestniczy także w prorockiej funkcji Chrystusa», w myśl zasady bliskiej Kościołowi pierwszego tysiąclecia: «*Quod omnes tangit ab omnibus tractari debet*» (To, co wszystkich dotyczy, przez wszystkich powinno być przedyskutowane i przyjęte)”.

Podjęcie decyzji na synodzie

- Synod, zgromadzenie, rada nie mogą podejmować decyzji bez prawowitych pasterzy. Proces synodalny musi odbywać się w ramach hierarchicznie zorganizowanej wspólnoty.
- Konieczne jest rozróżnienie między procesem wspólnego podejmowania decyzji poprzez rozeznawanie, konsultację i współpracę, a podejmowaniem decyzji duszpasterskich które podlegają władzy biskupa, gwaranta apostolskości i katolickości.
- Przygotowanie do podjęcia decyzji jest zadaniem synodalnym, samo zaś podjęcie decyzji należy do kompetencji biskupa.

Podjęmowanie decyzji na synodzie

- Już Sobór Watykański II wskazał na współodpowiedzialność wszystkich wierzących za Kościół. Współodpowiedzialność nie oznacza jednak zrównania odpowiedzialności: zostaje zachowana różnica pomiędzy charyzmatami i posługami.
- Kościół jest *communio hierarchica*. Oznacza to, że na synodzie, czy to całego Kościoła, czy Kościoła lokalnego, nie wszyscy mają tę samą odpowiedzialność w podejmowaniu decyzji, mimo iż jej podjęcie powinno wynikać ze zgody wszystkich. Inna jest odpowiedzialność biskupa, do którego należy ostateczne słowo, inna pozostałych członków synodu, którzy pełnią rolę doradczą.

Eucharystia źródłem i szkołą życia synodalnego

- Synodalna droga Kościoła jest kształtowana i karmiona przez Eucharystię.
- Źródłem i szczytem synodalności jest celebracja liturgiczna nasze pełne, świadome i aktywne uczestnictwo w ofierze eucharystycznej. Komunia z Ciałem i Krwią Chrystusa sprawia, że „Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10, 17).
- **W zgromadzeniu eucharystycznym** obecne są elementy kształtujące życie chrześcijańskie na sposób synodalny.

Trójca Święta

- Zgromadzenie eucharystyczne rozpoczyna się od wezwania Trójcy Świętej. Zwołany przez Ojca, na mocy Eucharystii Kościół staje się przez wylanie Ducha Świętego żywym sakramentem Chrystusa: „gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18, 20).
- Jedność Trójcy Przenajświętszej w komunii trzech Osób Boskich jest źródłem jedności wspólnoty Kościoła powołanej do życia w prawdzie i miłości, obdarzonej przez Ducha Świętego darami i charyzmatami otrzymanymi dla wspólnego dobra.

Pojednanie

- Msza św. sprzyja komunii poprzez pojednanie z Bogiem i z braćmi i siostrami.
- Wyznanie grzechów jest wychwalaniem miłosiernej miłości Ojca i wyraża wolę podążania nie drogą podziału spowodowanego grzechem, ale drogą jedności: „Jeśli więc przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw tam dar swój przed ołtarzem, a najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim! Potem przyjdź i dar swój ofiaruj!” (Mt 5, 23-24).
- Synodalne wydarzenia oznaczają uznanie własnej słabości i prośbę o wzajemne przebaczenie.

Słuchanie Słowa Bożego

- W synaksie eucharystycznej słuchamy Słowa i staramy się na nie odpowiedzieć.
- Dialogiczna struktura liturgii eucharystycznej jest paradygmatem rozeznania wspólnotowego: przed wysłuchaniem siebie nawzajem, uczniowie słuchają Słowa Bożego.

Komunia

- Eucharystia oznacza i tworzy komunię z Bogiem a następnie z braćmi i siostrami.
- Duch Święty stwarza wspólnotę z mężczyzn i kobiet, którzy mając tę samą godność wynikającą z chrztu świętego, przyjmują od Ojca i z odpowiedzialnością realizują różne powołania - płynące z chrztu, bierzmowania, święceń i szczególnych darów Ducha Świętego - aby z wielu członków stworzyć jedno Ciało.

Misja

- *Ite, missa est.* Komunia osiągnięta przez Eucharystię pobudza do misji. Kto uczestniczy w Ciele Chrystusa, jest powołany do dzielenia się radosnym doświadczeniem z innymi.
- Każde wydarzenie synodalne zachęca Kościół do opuszczenia obozu (por. Hbr 13, 13), aby zanieść Chrystusa ludziom, którzy oczekują Jego zbawienia.

**„Gdzie są dwaj albo trzej
zebrani w imię moje,
tam jestem pośród nich”**

(Mt 18, 20)

Kościół jest synodalny